

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Πότε υπογράφηκαν και τι προέβλεπαν η συνθήκη του Νεϊγύ και η συνθήκη των Σεβρών;

Μονάδες 10

A.1.2. Ποια ήταν η εξέλιξη των χερσαίων μέσων μεταφοράς κατά τη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση;

Μονάδες 18

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Οι Έλληνες αποδέχθηκαν «το σχέδιο των τριών τμημάτων» (1824).
- β.** Ο Ίων Δραγούμης υπηρέτησε ως υποπρόξενος της Ελλάδας στο Μοναστήρι.
- γ.** Η Ελλάδα υπέγραψε αμυντική συμμαχία με τη Βουλγαρία το Μάιο του 1912.
- δ.** Ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος έληξε με την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου.
- ε.** Οι Γερμανοί εγκατέλειψαν την Αθήνα στις 12 Οκτωβρίου 1944.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Εγκάρδια Συνεννόηση (Αντάντ).
- β.** Άξονας Ρώμης-Βερολίνου.
- γ.** Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε.

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ Β΄**ΘΕΜΑ Β1**

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τα προβλήματα που επισημαίνουν οι αντιπρόσωποι των Κρητών στο υπόμνημα της 14^{ης} Μαΐου 1866, λίγο πριν από την έναρξη της Κρητικής Επανάστασης.

Μονάδες 25

«35 έτη παρήλθον και κατά το διάστημα τούτο η ζωή των πατέρων ημών και ημών των ιδίων υπήρξε σειρά καταπιέσεων, αδικιών και δυστυχημάτων. Ουδείς περιηγητής ήλθεν εις τον ωραίον πλην ατυχή τόπον μας χωρίς να συγκινηθή από τα παθήματά μας. Βαρυτάτους φόρους καθ' εκάστην αυξανομένους πληρώνομεν πλην ουδέν των καλών, όσα πάντες οι λαοί εις αντάλλαγμα των βαρών τούτων χαίρουσιν, απολαμβάνομεν· η δικαιοσύνη είναι παρ' ημίν άγνωστος ούτε δικαστήρια αντίξια του ονόματος έχομεν, ούτε νόμους· διοικήσεις είναι η αυθαίρετος θέλησις του αντιπροσώπου της Υψηλής Πύλης. Τα τέκνα ημών ένεκα ελλείψεως σχολείων ανατρέφονται εν τω σκότει της αμαθείας, τα ολίγιστα σχολεία, τα οποία έχομεν, συντηρούμεν σχεδόν πάντα εκ του υστερήματος ημών. Ημείς αυτοί διατηρούμεν τον κλήρον μας. Εις ουδεμίαν δημοσίαν θέσιν είμεθα δεκτοί, οδών και γεφυρών εντελώς στερούμεθα· η μαρτυρία ημών δεν έχει ισχύν απέναντι της του Οθωμανού, τα εκ μέρους των Οθωμανών προς ημάς αδικήματα σπανίως τιμωρούνται· εν γένει δ' ουδενός, όσων απολαύει και ο ελάχιστος υπήκοος κράτους πολιτισμένου, απολαμβάνομεν ημείς. Είμεθα παντελώς δούλοι της ετέρας φυλής» (Τουρκοκρητών).

Από το Υπόμνημα των αντιπροσώπων των Κρητών της
14^{ης} Μαΐου 1866

ΘΕΜΑ Β2

Χρησιμοποιώντας σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε πώς η «μεγάλη κρίση» του 1929-1932 μεταμορφώθηκε από οικονομική σε ιδεολογική.

Μονάδες 25

Στην Ευρώπη, που δεν είχε προλάβει να συνέλθει από την καταστροφή του Μεγάλου Πολέμου, η Κρίση είχε τεράστιο πολιτικό αντίκτυπο. Η εμπιστοσύνη προς τους υφιστάμενους οικονομικούς και πολιτικούς θεσμούς, στην οικονομία της αγοράς και τις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας κλονίστηκε –σε ορισμένες χώρες ανεπανόρθωτα. Οι κλασικές φιλελεύθερες συνταγές φάνηκαν απρόσφορες απέναντι στα προβλήματα της αυξανόμενης ανεργίας και της ύφεσης (...) Ταυτόχρονα, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις δημοκρατίες της Δύσης, που παρά τη λήψη ορισμένων έκτακτων μέτρων διαφύλαξαν το δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματός τους, η Μεγάλη Κρίση διευκόλυνε την άνοδο αντικοινοβουλευτικών κι εθνικιστικών κινήματων και την επιβολή δικτατορικών «λύσεων». Οι επιπτώσεις στη διεθνή και την ευρωπαϊκή κοινωνία των κρατών, που έβγαине κατακερματισμένη από την Κρίση, θα ήταν καταλυτικές.

Ιω. Στεφανίδη, Ο τελευταίος ευρωπαϊκός αιώνας: διπλωματία και πολιτική των Δυνάμεων (1871-1945), Αθήνα, 1997, σ. 123

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Σχολικό βιβλίο, σελ. 83-84: «Δύο συνθήκες...της περιοχής στην Ελλάδα».

A.1.2. Στις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα πραγματοποιείται και η δεύτερη επανάσταση στα μέσα μεταφοράς. Συνέχεια, σχολικό βιβλίο, σελίδα 154: «μετά το σιδηρόδρομο...την αύξηση του ρυθμού αγροτικής παραγωγής».

Σημείωση! Κρίνεται σωστή και η συμπλήρωση της παραγράφου του σχολικού βιβλίου (σελ.155) «Παράλληλα η ηλεκτρική ενέργεια...των μέσων μαζικής μεταφοράς».

- Μπορεί να παραλειφθεί η αναφορά του σχολικού βιβλίου στην κατασκευή του αεροπλάνου.

ΘΕΜΑ Α2

ΘΕΜΑ Α.2.1.

- α. ΛΑΘΟΣ (τεύχος α', σελ. 128)
- β. ΣΩΣΤΟ (τεύχος α', σελ. 301)
- γ. ΣΩΣΤΟ (τεύχος β', σελ. 36)
- δ. ΛΑΘΟΣ (τεύχος β', σελ.41)
- ε. ΣΩΣΤΟ (τεύχος β', σελ. 291)

ΘΕΜΑ Α.2.2.

α. Αντάντ(σχολικό βιβλίο σελ.54): Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα σχηματίστηκαν δύο συνασπισμοί στην Ευρώπη οι οποίοι βρέθηκαν αντιμέτωποι κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο. Ένας από αυτούς ήταν η Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση (Αντάντ) που ως μέλη της είχε τη Γαλλία, την Αγγλία και τη Ρωσία.

β. Άξονας Ρώμης-Βερολίνου(σχολικό βιβλίο, σελ.236): Το 1936 η Γερμανία πλησιάζει την Ιταλία. Και οι δύο βοηθούν το στρατηγό Φράνκο, που μάχεται εναντίον της νόμιμης δημοκρατικής ισπανικής κυβέρνησης. Η προσέγγιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη σύναψη συνθήκης συμμαχίας ανάμεσα στα δύο δικτατορικά καθεστώτα. Ο Άξονας Ρώμης-Βερολίνου ήταν πια μια πραγματικότητα.

γ. Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε.(σχολικό βιβλίο, σελ. 266): Διευθύνει τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και μεριμνά για την εκτέλεση των αποφάσεών του.

ΘΕΜΑ Β1

Από τη δημοσίευση του Χάτι-Χουμαγιούν (1856) η Κρήτη βρισκόταν σε διαρκή αναταραχή και αναβρασμό. Οι Κρήτες ζητούσαν να εφαρμοστούν οι φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις που η Πύλη και οι Δυνάμεις τους είχαν υποσχεθεί.

Γύρω στα 1865 η διάθεση των εισοδημάτων των μοναστηριών και η δικαιότερη ρύθμιση του φορολογικού συστήματος είναι δύο προβλήματα ακανθώδη που ενδιαφέρουν άμεσα όλους τους Κρήτες και που η μη επίλυσή τους από τις τουρκικές αρχές δημιουργεί ένταση. Οι Κρήτες απαιτούσαν να τεθούν κάτω από τον έλεγχο των δημογερόντων-εκπροσώπων του λαού τα εισοδήματα των μοναστηριών, τα οποία ως τότε ελέγχονταν από τον τούρκο Βαλή (γενικό διοικητή) και από τους επισκόπους. Απαιτούσαν επίσης άμεση μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος. Ο φόρος εισπράττονταν σχεδόν αυθαίρετα από εκμισθωτές σύμφωνα με τη δική τους εκτίμηση και επομένως ήταν δυσβάσταχτος.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα ήταν εύκολο να βρουν έδαφος συνθήματα για επανάσταση. Οι πρώτες οργανωμένες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται την άνοιξη του 1866 και καταλήγουν στην επίδοση στους αντιπροσώπους των Δυνάμεων στα Χανιά, ενός Υπομνήματος (14 Μαΐου 1866) το οποίο διεκτραγωδούσε την κατάσταση στο νησί και ζητούσε την επέμβαση των Δυνάμεων για την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, ή τουλάχιστον την παραχώρησή σχετικής αυτονομίας.

Συγκεκριμένα, στο απόσπασμα από το Υπόμνημα των Κρητών, φαίνεται πως οι Κρήτες διαμαρτύρονται για την αφόρητη κατάσταση που επικρατούσε στην Κρήτη επί 35 συναπτά έτη. Κανείς από τους περιηγητές που επισκέφτηκαν το νησί δεν έμεινε ασυγκίνητος από τα προβλήματά τους. Τα προβλήματα που είχαν να αντιμετωπίσουν οι Κρήτες, σύμφωνα με τα στοιχεία που αντλούμε από το απόσπασμα του Υπομνήματος, είναι τα εξής:

- Επιβολή βαριάς φορολογίας χωρίς να τους δίνεται κανένα αντάλλαγμα
- Ανυπαρξία δικαιοσύνης, νόμων και δικαστηρίων
- Εξάρτηση της διοίκησης από την αυθαίρετη θέληση του αντιπροσώπου της Υψηλής Πύλης
- Αμάθεια, έλλειψη σχολείων. Τα ελάχιστα σχολεία που υπάρχουν συντηρούνται σχεδόν αποκλειστικά από το εισόδημά τους
- Συντήρηση και κάλυψη των λειτουργικών εξόδων της Κρητικής Εκκλησίας από τους ίδιους τους πιστούς χωρίς την οικονομική επικουρία του Τούρκου διοικητή
- Η μη πρόσληψή τους σε δημόσιες θέσεις
- Ανυπαρξία δημοσίων έργων και υποδομών
- Ολιγωρία ως προς την επιβολή ποινών και τιμωριών στους Οθωμανούς, που αδικούν, εν αντιθέσει με την αμείλικτη και άδικη αντιμετώπιση των γηγενών Κρητών από τις Αρχές. Ειδικότερα, η ομολογία των Κρητών στο δικαστήριο δεν έχει καμιά ισχύ απέναντι σ' εκείνη του Οθωμανού
- Γενικότερα, οι Κρητικοί τονίζουν ότι είναι ολότελα υποχείριοι της άλλης φυλής, είναι δηλαδή «Τουρκοκρητικοί» και δεν απολαμβάνουν τίποτα απ' όσα απολαμβάνει ο πολίτης κάθε ανεπτυγμένου και πολιτισμένου κράτους.

Οι Τούρκοι μετά την επίδοση του Υπομνήματος αρχίζουν αμέσως διώξεις. Οι Κρήτες συνεννοούνται αμέσως με την Αθήνα για ένοπλο αγώνα και, αφού τον Ιούλιο του 1866 η Υψηλή Πύλη απέρριψε τα αιτήματά τους, τον πραγματοποιούν στις 21 Αυγούστου του ίδιου έτους.

■ ΘΕΜΑ Β2

Όταν εκδηλώθηκε η οικονομική κρίση στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει τον αντίκτυπο που αυτή θα σημείωνε σε όλα τα κράτη του κόσμου. Οι κυβερνήσεις αποδείχτηκαν ανίσχυρες να αντιμετωπίσουν τα οικονομικά προβλήματα που συνεχώς οξύνονταν. Την κατάσταση επιδείνωσε το γεγονός ότι στην Ευρώπη, κυρίως, δεν είχαν επουλωθεί τα τραύματα του Α' Παγκοσμίου πολέμου.

Σ' ένα πρώτο επίπεδο έγιναν άμεσα ορατές οι οικονομικές αλλαγές που επέφερε το «κραχ». Πτωχεύσεις, μαζικές απολύσεις εργαζομένων, πείνα και εξαθλίωση είναι μερικά μόνο από τα αρνητικά αποτελέσματα την επαύριο της οικονομικής κρίσης. Λόγω της μεγάλης αύξησης της ανεργίας πολλοί αγρότες και κάτοικοι μικρών πόλεων συρρέουν στα μεγάλα αστικά κέντρα με την ελπίδα να βρουν εργασία. Ο πληθυσμός των αστικών κέντρων αυξάνεται και δημιουργούνται πρόσθετα κοινωνικά προβλήματα.

Την ίδια στιγμή, τα μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα βρήκαν την ευκαιρία και εξαγόρασαν τις μικρότερες επιχειρήσεις που είχαν χρεοκοπήσει ή που δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στην κρίση. Έτσι αυξήθηκε η μεγάλη κεφαλαιοκρατική συγκέντρωση και ενισχύθηκε ο ρόλος των τραπεζών στην παγκόσμια οικονομία. Η οικονομική αυτή εξέλιξη είχε και κοινωνικό αντίκτυπο καθώς η «μεσαία» τάξη έχασε την ελαστικότητά της και σχεδόν εξαφανίστηκε. Οι αστοί χάνοντας την οικονομική τους ελαστικότητα προλεταριοποιήθηκαν και η διάρθρωση της αστικής κοινωνίας διαταράχθηκε.

Ήταν πλέον ορατό ότι η οικονομική κρίση θα μεταμορφωνόταν σε ιδεολογική αφού οι τρόποι αντιμετώπισης της κρίσης που προέκριναν τα δημοκρατικά πολιτεύματα δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η φιλελεύθερη οικονομία, «οι κλασικές φιλελεύθερες συνταγές», δεν ήταν αρκετές για να δοθεί λύση στο πρόβλημα της ανεργίας, που ολοένα αυξανόταν. Αναπόφευκτα μια δυσπιστία προς το αστικό δημοκρατικό πολίτευμα, τη φιλελεύθερη οικονομία, την κοινωνία της βιομηχανικής ανάπτυξης αρχίζει να εκδηλώνεται στην Ευρώπη. Τα μικροαστικά στρώματα, με τη σειρά τους, ωθούνται προς την υποστήριξη ολοκληρωτικών και εθνικιστικών πολιτικών λύσεων, έξω από το πλαίσιο του αστικού δημοκρατικού πολιτεύματος. Σε χώρες στις οποίες το αστικό δημοκρατικό πολίτευμα δεν έχει ακόμη εδραιωθεί, όπως στη Γερμανία, την Ιταλία και την Ισπανία, η μεγαλοαστική τάξη φοβούμενη τις κοινωνικές συνέπειες της αναταραχής που προέρχεται από τα πενόμενα κατώτερα στρώματα και εκμεταλλευόμενη την ανησυχία των μικροαστών, θα υποστηρίξει ολοκληρωτικές πολιτικές λύσεις για να ξεπεραστεί η οικονομική και κοινωνική κρίση. Οι προσπάθειες που έγιναν για τη διαφύλαξη του κλονισμένου δημοκρατικού πολιτεύματος και του κοινοβουλευτικού συστήματος αποδείχτηκαν αναποτελεσματικές.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2006

Στην Ευρώπη της δεκαετίας του 1930 κερδίζει συνεχώς έδαφος ο ολοκληρωτισμός, ο φασισμός και γενικότερα κάθε αντιδημοκρατική λύση. Τα δικτατορικά καθεστώτα πληθαίνουν. Στόχος τους είναι να ελέγχουν ολόκληρη την οικονομική ζωή και προσπαθούν να κάνουν τη χώρα αυτάρκη, εκμηδενίζοντας τις εισαγωγές. Ταυτόχρονα εξάπτουν τα εθνικιστικά συναισθήματα και επανεξοπλίζονται με τεράστιες ποσότητες όπλων που παραγγέλλουν στις πολεμικές βιομηχανίες για να πετύχουν την οικονομική τους ανάπτυξη.

Αυτός ο επανεξοπλισμός, που παρατηρείται σε αρκετά κράτη, δημιουργεί νέες εντάσεις και να πλανιέται η απειλή ενός νέου πολέμου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι μετά από λίγα μόλις χρόνια το ενδεχόμενο του πολέμου θα αναχθεί σε απτή πραγματικότητα.

